

OECD Regions at a Glance

Summary in Hungarian

OECD Pillantás a régiókra

Összefoglalás magyarul

Olvasói kalauz

Miért pont *OECD Pillantás a régiókra*?

Az elmúlt években a regionális fejlesztés kérdései számos OECD országban ismét politikai napirendre kerültek. Az intézményi folyamatok által vezérelt nagyobb integráció (pl. Európai Unió, Világkereskedelmi Szervezet) és a gazdasági trendek (azaz a globalizáció) elmossa a nemzeti határokat és a regionális vonalak mentén teremt versenyt a világpiacon. Ugyanakkor a jelentős regionális különbségek jelenléte az országoknak kihívást jelent: képesek-e a szociális kohézió biztosításával egyidejűleg előmozdítani a gazdasági növekedést.

A regionális kérdések felé forduló újbóli érdeklődés szubnacionális szinten új igényt teremtett a statisztikai mutatószámok iránt. A politikai döntéshozóknak megbízható statisztikai információra van szüksége a regionális versenyképesség forrásáról, de az ilyen információ nem mindig áll rendelkezésre. A szubnacionális adatok korlátozottak, a regionális mutatószámok országok közötti összevetése pedig nehéz.

Az *OECD Pillantás a régiókra* célja az OECD országok közötti fő területi minták és regionális trendek elemzése és összehasonlítása e különbség csökkentése céljából.

Régiók összehasonlítása

A szubnacionális szinten folyó gazdasági elemzés fő témája maga az elemzési egység, azaz a régió. A „régió” szó országokon belül és országok között egyaránt egymástól nagyon eltérő dolgokat jelenthet. Például a legkisebb OECD régió

(Concepcion de Buenos Aires, Mexikó) kevesebb, mint 10 négyzetkilométer, míg a legnagyobb (Nunavut, Kanada) több, mint 2000 négyzetkilométernyi területű. Hasonlóképpen, az OECD régióinak népessége a mintegy 400 lakossal rendelkező Balance ACT-től (Ausztrália) a több, mint 47 milliós Kantóig terjed (Japán).

Ezen kérdés kezelésére az OECD minden egyes tagországon belül csoportosította a régiókat (ld. Források és Módszertan „OECD Regionális hálózatok”). A csoportosítás két területi szinten (TSZ) alapul. A magasabb szint (2. területi szint) mintegy 300 makrorégióból áll, az alacsonyabb szintet (3. területi szint) pedig több, mint 2300 mikrorégió¹ teszi ki. Ez a csoportosítás – amely az európai országok esetében nagyjából megegyezik az Eurostat besorolásával – megkönnyíti az azonos területi szintű régiók nagyobb összehasonlíthatóságát. Valójában ezt a hivatalosan felállított és az összes tagországban viszonylag stabil két szintet sokan keretként használják a regionális politikák megvalósításához.

Egy másik kérdés az egyes régiók különböző „földrajzi jellemzőit” érinti. Az Egyesült Királyságban például megkérdőjelezhető az összehasonlítás London magas szinten városiasodott térsége és a Shetland-szigetek vidéki régiója között, annak ellenére, hogy mindkét régió ugyanazon területi szinthez tartozik. Ezen eltérések számbavétele céljából az OECD felállított egy regionális tipológiát, amely szerint a régiók túlnyomórészt városi, túlnyomórészt vidéki, illetve közbenső típusok szerint kerülnek osztályozásra. Ez a vidéki, illetve városi közösségekben lakó regionális népesség százalékos arányán alapuló tipológia értelmezhető összehasonlításokat tesz lehetővé az azonos típushoz tartozó régiók között (Források és Módszertan „Az OECD regionális tipológia”).

A kiadvány szerkezete

Az OECD országokban lefektetett új politikai megközelítést követve a „Pillantások a régiókra” három fő téma köré csoportosul:

1. Régiók, mint a nemzeti növekedés szereplői.
2. A helyi eszközök legjobb kihasználása.
3. Regionális jóléten alapuló versenyzés.

Az első téma azt hangsúlyozza ki, hogy a nemzeti növekedés tényezői jellemzően egy kisszámú régióhoz köthetők, úgyhogy a nemzeti növekedés elősegítése ezen tényezők régiókon belüli használatának javítását követelné meg. A második téma a régiók gazdasági teljesítményét értékeli, és azonosítja a regionális versenyképesség javítása érdekében mobilizálható, még ki nem használt erőforrásokat. Végül a harmadik téma megvizsgálja a jólét különböző dimenzióit abból a szempontból, hogy a jólét a regionális versenyképesség javításának kulcsfontosságú tényezője.

---

¹ A 0. szint az egész ország területét jelöli, az 1. szint pedig a makrorégiók csoportjait jelenti.

Régiók mint a nemzeti növekedés szereplői

A koncentráció a gazdasági tevékenység földrajzának valószínűleg legszembeszökőbb jellemzője. A termelés a legtöbb OECD országban kisszámú városi térség körül koncentrálódik, az iparágak erősen specializált pólusokhoz kötődnek, és a munkanélküliség is gyakran néhány régióra koncentrálódik.

Az éghajlati és környezetvédelmi viszonyokban fennálló eltérések egyes régiókban visszavetik az emberek letelepülését, míg néhány városi központ körül kedveznek a népesség koncentrációjának. Az OECD népességének több mint fele (53%-a) túlnyomórészt városi régiókban lakik (1.4 ábra). A nagyobb gazdasági lehetőségek és a városiasodási folyamatból eredő szolgáltatások szélesebb körű rendelkezésre állása önmaga is gerjeszti e koncentrációmintát. Számos OECD országban – Ausztria, Kanada, Finnország, Magyarország, Japán, Korea, Mexikó, Portugália, Spanyolország, Svédország és Törökország – a nemzeti GDP nem kevesebb, mint 40%-át a régiók csupán 10%-a termeli meg (2.1 ábra).

A munkanélküliség esetében is hasonló kép rajzolódik ki. Az OECD országokban a munkanélküliség mintegy 47%-a a városi régiókra koncentrálódik szemben a közbenső és vidéki régiók esetében mért 31 és 22%-kal (3.3 ábra). A munkanélküliség régiótípus szerinti megoszlása azonban jelentősen eltér az egyes országok között. Belgiumban, Japánban, Koreában, Hollandiában, az Egyesült Királyságban és az Egyesült Államokban az országos munkanélküliség legalább 60%-a a városi régiókra koncentrálódik. Finnországban, Írországban, Norvégiában, Lengyelországban és Svédországban a teljes munkanélküliség nem kevesebb, mint fele azonban a vidéki régiókra koncentrálódik. Végül Franciaországban, Új-Zélandon, Spanyolországban, a Szlovák Köztársaságban és Törökországban a munkanélküliség főleg a közbenső régiókra koncentrálódik.

A gazdasági növekedés fő eszközei jellemzően kisszámú régióhoz kötődnek. 2001-ben az OECD tagállamokban bejegyzett összes szabadalom 54%-a a régiók csupán 10%-ából származott (5.1 ábra), és a magasan képzett népesség több, mint 64%-a városi régiókban lakott (6.3 ábra).

A gazdasági eszközök koncentrációja arra utal, hogy a nemzeti teljesítményeket egy kisszámú régió dinamizmusa hajtja. Az OECD országokban 1996 és 2001 között a régiók átlag 10%-a adta az összes munkahelyteremtés 56%-át (9.3 ábra), míg azonban a munkahely elvesztések mintegy 70%-a egy másik 10%-ukban koncentrálódott (9.4 ábra). Ennek következtében az OECD országokban a regionális tényezők legalább olyan fontos szerepet játszanak a teljes növekedés elősegítésében, mint a nemzetiek.

A helyi eszközök legjobb kihasználása

A gazdasági teljesítmény jelentősen eltér az egyes OECD országok között, de a nemzetközi eltérések gyakran kisebbek, mint az azonos ország régiói között észlelt különbségek. 2001-ben az 1 főre jutó GDP Luxemburgban több, mint nyolcszor nagyobb volt, mint Törökországban. Törökországon belül azonban Kocaeli régiójának 1 főre jutó GDP-je majdnem 13-szor magasabb volt, mint a Hakkari régióé. Hasonlóképpen, az Egyesült Királyságban, London belső és nyugati részének 1 főre jutó GDP-je több mint kilencszer magasabb volt, mint az Anglesey-szigeté (11.2 ábra).

Ugyanebben az évben, a munkanélküliségi rátákban mért nemzetközi különbségek 17 százalékpontot tettek ki (13.1 ábra). A munkanélküliségi ráták regionális különbségei azonban 20 százalékpont fölött voltak Kanadában, Olaszországban, Lengyelországban és Spanyolországban (13.2 ábra).

A gazdasági teljesítmények jelentős eltéréseket mutatnak az OECD különböző régiói között. De miért versenyképesebbek egyes régiók, mint mások? A regionális teljesítményértékelés (15.1 táblázat) lehetővé teszi az egyes régiókban a magas 1 főre jutó GDP-re (komparatív előny), míg másokban az alacsony 1 főre jutó GDP-re (komparatív hátrány) magyarázatot adó fő tényezők beazonosítását.

A magas 1 főre jutó GDP-jű régiók többségében (43%) a termelékenység tűnik a fő komparatív előnynek. Az alacsony 1 főre jutó GDP szintű régiók még nagyobb többségében (62%) azonban ez a leggyakoribb komparatív hátrány.

A magas 1 főre jutó GDP szintű régiókban (20%) a nagyarányú munkaerőpiaci részvétel tűnik a második leggyakoribb komparatív előnynek, míg a munkaerő-részvétel a nemzeti átlag alatti 1 főre jutó GDP szintű régióknak csak 8%-ában alkotja az alacsony versenyképesség fő magyarázatát.

Az ingázási, specializációs és foglalkoztatási ráták egyformán fontosnak tűnnek az alacsony és magas 1 főre jutó GDP szintű régiókban egyaránt. Ez az ingázás esetében 15%, a specializációnál 7%, a foglalkoztatási ráták esetében pedig 6% (az alacsony 1 főre jutó GDP-jű régiókban 7%).

Végezetül, a szakképzettség gyakrabban tűnik komparatív előnynek, mint ahogy az alacsony teljesítmény magyarázatául szolgálna. Ez a magas szintű 1 főre jutó GDP-vel rendelkező régiók 6%-ának fő komparatív előnye, az alacsony 1 főre jutó GDP-jű régiók csupán 1%-ával szemben.

A regionális jólét alapján folyó verseny

A gazdasági eszközök elengedhetetlenek a regionális versenyképességhez, de egyéb, nem annyira kézzelfogható – gyakran jólétnek nevezett – tényezők segítenek megmagyarázni azt, hogy egy régió mennyire vonzza az értékes üzleteket és szakképzett munkásokat.

A jólét szükségszerűen függ a csupán nagy gazdasági központokban rendelkezésre álló erőforrásokhoz és szolgáltatásokhoz való hozzáférés lehetővé tételétől. Egy OECD állampolgár átlagosan ennyit utazik a legközelebbi központig: városi régiók esetén 39 percet, közbülső régiókban 1,55 órát és a vidéki régiókban 3,29 órát (23.2 ábra).

A felsőoktatás hozzáférhetősége régióként jelentősen eltér. Törökországban és a Szlovák Köztársaságban vannak a legnagyobb regionális ingadozások a felsőoktatási beiskolázási szint vonatkozásában, míg az Egyesült Államokban, Hollandiában és Norvégiában nagyon kis ingadozás mutatkozik a regionális beiskolázási szintekben (25.1 ábra).

Az egészségügyi szolgáltatások hozzáférhetősége a jólét egy másik fontos szempontja. Az egy főre jutó gyakorló orvosok száma majdnem az összes országban a városi régiókban a legmagasabb, és a vidéki régiókban a legalacsonyabb (27.2 ábra).

A Szlovák Köztársaságban az egy főre jutó orvosok száma a városi régiókban majdnem kétszerese az országos átlagnak, míg Ausztriában, Görögországban, Magyarországon és Koreában ez az arány nem kevesebb, mint 50%-kal magasabb az átlagnál.

Az egészségügyi állapotban fennálló különbségek hasonló hatással vannak a jólétre. 2001-ben az Egyesült Államokban, Ausztráliában és Mexikóban jegyezték fel a legnagyobb regionális különbségeket, míg Japán, Hollandia és Portugália mutatta a legcsekélyebb eltéréseket (26.2 ábra).

A biztonság a regionális vonzerő egy további tényezője. Hozzájárul a polgárok abbéli döntéséhez, hogy egy bizonyos régióban lakjanak, és segít pozitív üzleti környezetet biztosítani a cégeknek. A megélhetési bűnözés vonatkozásában Spanyolországban, a Szlovák Köztársaságban, Ausztriában és Törökországban a legnagyobbak a regionális eltérések. Új-Zéland, Görögország és Dánia viszont sokkal kisebb régióon belüli különbségeket mutatott. (28.1 ábra).

Kanada, az Egyesült Államok, Ausztrália, Ausztria, Finnország, Korea és Spanyolország a személy ellen bejelentett bűncselekmények terén is a legnagyobb regionális különbségeket mutatja, míg Írországban és Dániában a személy elleni bejelentett bűncselekmények sokkal egyenletesebb eloszlást mutatnak a régiók között. (29.1 ábra).

A halálos közlekedési balesetek arányában a legnagyobb regionális különbségek Portugáliában és az Egyesült Államokban voltak, míg a legkisebbek Új-Zélandon, Hollandiában és a Szlovák Köztársaságban (30.2 ábra). Szinte az összes OECD országban a városi régiókban jegyezték föl nagyobb 1 főre jutó magánautó számot. Csak az Egyesült Államokban, Svédországban, Ausztriában és Kanadában volt nagyobb a magánjárművek sűrűsége a vidéki és a közbenső régiókban (31.2 ábra).

© OECD 2005

Ez az összefoglalás nem hivatalos OECD fordítás.

Ez az összefoglalás abban az esetben másolható,
ha megemlítésre kerül az OECD szerzői joga és az eredeti kiadvány címe.

**A többnyelvű összefoglalások az eredetileg angol ill. francia nyelvű
OECD kiadványok kivonatos fordításai.**

**Az OECD Online Könyvesboltban díjmentesen állnak rendelkezésre:
www.oecd.org/bookshop/**

További információ kérhető a Közügyi és Kommunikációs Igazgatóság
Jogi és Fordítási Csoportjától.

rights@oecd.org

Fax: +33 (0)1 45 24 13 91

OECD Rights and Translation unit (PAC)
2 rue André-Pascal
75116 Paris
France

Látogasson el honlapunkra: www.oecd.org/rights/

